

Száz éve született Benczédi Sándor szobrászművész, Kolozsvár egyik, a múlt század második felének meghatározó művésze. Emlékét idézi fel e kiállítás, a Kolozsvári Szépművészeti Múzeum és a család közös szervezésében, a Barabás Miklós Céh és a Csíki Székely Múzeum támogatásával.

Munkásságáról, művészetéről sokan, sokat írtak. Most álljon itt saját vallomása munkássága kezdeteiről, melyet az utolsó, 85-ik születésnapja alkalmából Budapesten megrendezett egyéni kiállítására írt.

«Születtem 1912. szeptember 16-án Tarcsafalván, akkor Udvarhely, most Hargita megyében. Apám tanító, anyám óvónő. Végzettséggel a roppant nagy család és gazdaság háztartását vezette. Nagy feladat volt, mert nyolc gyereket, egy szolgát és egy szolgáló lányt kellett naponta ellátni étellel. Apám szerzett vagy húsz hold földet s azt kellett megdolgozni. Mindenki munkálkodott keményen. Már kicsi koromtól kezdve hasznossá kellett tennem magam, malacok, marhák őrzésével, kaszálással s más gazdasági munkával, úgy, hogy játékra jóformán nem is maradt idő, pedig erősen szerettem játszani. Éppen ezért hatalmas éhség maradt bennem a játék iránt, hogy most vénember létemre sem tudok betelni vele. (...)

Miután a székelykeresztúri unitárius gimnáziumból a négy osztály elvégzése után, apám átíratott ugyancsak az ottani tanítóképzőbe, megismerkedtem ott a rajzolás, festészet s később a mintázás gyönyörűségével s agyó tanulás. Ezután már csak játszottam, mégis átvergődtem az osztályokon, s 1932-ben lettem az utolsó vizsgát is, mely által tanítónak lettem.

Mint helyettes tanítót Tarcsafalván, Bunyaszekszárdon, Lugos közelében, Harasztoson, Tordától nem messze s utoljára kaptam végleges kinevezést Pogribeni faluba, Orhei megyébe, a Dnyeszter mellé Besszarábiába. Ott is tanítottam egy évig, de már annyira ágaskodott bennem a szobrász, hogy az év letelével beadtam lemondásomat és elmentem Budapestre továbbtanulni. Ez volt 1937 szeptemberében.

Sajnos itt sem tartott sokáig a dicsőségem, mert a sok hatás ami ért innen-onnan, úgy megzavart, hogy mikor Debreceni László, (neves építész) meglátta frissen alkotott „műveimet”, csak ennyit mondott: „Te, Sándor, míg nem tanultál, jobb szobrokat csináltál.”

Ez a mondás, mint egy élesztő kezdett dolgozni bennem s rövidesen annyira megérlelt, hogy mielőtt befejeztem volna főiskolai működésemet, elmentem a tanügyminisztériumba s kértem tanítói kinevezésem Korond Pálpataka nevű szórványba (Korondi hegy).

Mikor 1942 tavaszán megjelentem a Korondi-hegyen, azon a gyönyörű fönnsíkon, hol a házak kilométerekre vannak egymástól, olyan mély csend s nyugalom fogadott, fűszerezve tücsökzenével, hogy egész valómat megtöltötte lelkesedéssel. Azután a pesti ricsaj és nehéz füstszag után, mintha Mennysorszámban volnék, úgy éreztem magam. Itt fogok újrászülni, gondoltam magamban.

S valóban újra is születtem. Lehet a korondi fazekasok hatására kezdtem új szobrokat csinálni, melyben föltaláltam saját magam. Faragtam követ, fát, mintáztam, mint a korondi naiv művészek s egy év múlva (1943) megjelentem Budapesten a Műbarát Galériában új szobraimmal.

Igazi szenzáció volt akkoriban a bemutatkozásom. (...) Így váltam kísérletező támolygóból szobrászá.

1949 őszén meghívtak a koloszvári újonnan létesült művészeti intézetbe (zene, tánc, színészet, képzőművészet), s búcsút mondtam a tanítóságnak. 1953-ban kitettek a – most már – képzőművészeti intézetből, megfelelő indoklással, de én éreztem, azért, mert nem felelek meg a főiskolai tanárság követelményeinek.

Hála Istennek ! Azóta vagyok „csak” szobrász, s végre kijátszadózhatom magam istenigazából.

Játszadózom még most is, nem győzők betelni vele s így csupa játék egész életem.»